

המפקיד פרק שלישי בבא מציעא

לה.

עין משפט נר מצוה

יג א ב מיי פ"ג מהל'
מלוה ולוה הל' ד סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
עב סעי' י:
יד ג ד מיי שם טו"ש"ע
שם סעי' יב:
זו ה מיי פ"ד מהל'
שאלה ופקדון הל' ז
סמנ עשין פס טו"ש"ע ח"מ
ס' רל"א סעי' ז:
זו ו ז מיי שם פ"ח הל'
ג סמנ שם טו"ח"מ ס'
ל"ה:

יז ח מיי פ"ב מהל'
מלוה הל' טו סמנ
עשין ד' טו"ש"ע ח"מ ס'
קג סעי' ט:
יח ט ב מיי שם הל' ח
טו"ש"ע שם סעי' י:
ל ו מיי פ"ב מהל' שאלה
הל' יא טו"ש"ע ח"מ ס'
שמו סעי' יז:
יט מ מיי פ"ב מהל'
אבות הל' ז ועין
נמ"מ סמנ עשין מח
טו"ש"ע אה"ע ס' כ סעי'
ט:

תורה אור השלם

- תפוז ישרים תנחם
וסלף בוגדים ידשים:
משלי יא ג
- ועשית ה'שך והטוב
בעיני ה' למען ייטב לך
ובקאת ה'שך את הארץ
הטובה אשר נשבע ה'
לאתבתך: דברים ו יח

רבינו חננאל (המשך)

נחמן כל לא ידענא
פשיעותא היא חייביה
לשלומי לא שילם יד
רב נחמן לנכסיו ושם
לאפדני ויהביה לבעל
הפקדון בדמי דהנהו כיפי
דפשיע בהו. פי' אפדנא
תצו. אישתכח
כיפי ואוקורו בדמיהן.
מריה דכיפי אמר הב
לא ידענא וטול אפדנא
האלה אמר לא כי
חולא מעדינא דשקלית
לאפדני ובינא אנא בכיפי
וברשותי אוקורו דון ר'
נחמן כיון דהא שומא
דשמו ליה לאפדנא שומא
בטעות הואי דהא הו
כיפי ולא אברו וקיטמא
לן פקדון כל היכא
דאיתיה ברשותיה דמריה
קאי לאו שומא הוא
והדר אפדנא למריה והדרי
כיפי למריהו. ואסיק
שומא הדרא לעולם דמייק
שנאמר ועשית הישר
והטוב והני מילי אם לא
מכרה אבל אם מכרה
לאחר או נתנה במתנה
או הורשה לא הדרא.
וכן אם שבו ב"ד שה
לאשה במלוה שהיא נושה
לאחרים וניסת והכניסה
שהו זו לבעלים או
שמו שהאשה לנושה
שלה וניסת לא מהדרין
ליה לבעל ולא מהדרין
דמיה דכוביני דמי
וקיימא לן בעל בנכסי
אשתו לוקח הוי לא
מהדר ולא מהדרין ליה
דאמר ר' יוסי ב'
חגיגא בארשא התקינו
האשה שמכרה נכסי מלוה
בתיי בעלה ומתה הבעל
מוציא מיד הלוקחות.

מגו דמשתבע מלוה שאינו ברשותו ב'.^(א) לרבה ולרז יוסף לא
פריך אלל לאזני ורז אשי:

תהא במאמינו. דרישא לא מני לאוקמי הכי משום דהתם לא
יראה להאמינו כיון שע"י כן לא יוכל לישבע אצל הכא אין

כאן שנועה ואע"פ שמפסיד צמה
שמאמינו שנועה שהיה יכול לגלגל
עליו אינו חושש:

ואותביניה שריפ. וז"ל דיוקרא
דכיפי הוי שצחא
דעלמא כמו כפילא ולא דמי לגיזות
וללוות דלוחו שצח ניכר בגוף
הצחמה: **אמרחיה** א"ב"ד. ללא
דמי לאטורמיה לשנועה דקמי כפילא
לרצא כששילם אחרי כן (ב"ק דף קמ).
דהתם משלם בללוה אצל רב נחמן
הוארך לגיזות אפדני:

ובנה ב'. וא"ת ואמאי לא מהדר
(ו) מה מכר ראשון לשני כל
זכות שצחא לידו וז"ל דהרשון מן
הדין נמי אין מחזיר שמכרה היא
אלל משום ועשית הישר והטוב
מהדר ולכן שני לא מהדר:

לוקח הוי. אפי' אי הוי יורש
לא מהדר כדאמר וצנה
אורמיה כו' אלל משום לא מהדרין
ליה נקטיה דאי יורש הוי מהדרין ליה
שהן פודה קרקע של אביו ואע"ג
דצפרק יס נוחלין (ב"ב דף קטז) ושם
ד"ה (הס) מסק דטובא ליה עבדי
ליה או יורש או לוקח הא אמרינן
התם צר היכא דאיכא פסידא לאתריני
לא עבדי ליה טבא ולכן הכא לא
הוי כיורש משום פסידא דמלוה ולא
מהדר ממנה נפשי דאפי' יורש הוי
לא מהדר וד' יוסי צר חגיגא מפרש
התם דלקוחות אפסדו לאנפשיהו:
רצא

כיפי גביה אמר ליה הב לי (א) כיפי אמר ליה לא ידענא היכא אותביניהו
אתא לקמיה דרב נחמן אמר ליה (ב) כל לא ידענא פשיעותא היא זיל שלים לא
שילם אזל רב נחמן אנביה לאפדניה מיניה לסוף אישתכח כיפי ואיקור אמר
רב נחמן יהדרי כיפי למריהו והדרא אפדנא למרה אמר רבא הוה יתיבנא קמיה
דרב נחמן ופרקין המפקיד הוה ואמרי ליה שילם ולא רצה לישבע ולא אהדר
לי ושפיר עבד דלא אהדר לי מאי מעמא יהתם לא אמרחיה לבי דינא הכא
אמרחיה לבי דינא למימרא דסבר רב נחמן דשומא הדר שאני התם דשומא
בטעות הוה דקא הוה כיפי מעיקרא (ג) אמרי נהרדעי שומא הדר עד תריסר
ירחי שתא ואמר אמימר אנא מנהרדעא אנא וסבירא לי שומא הדר לעולם
הוהלכתא שומא הדר לעולם משום שנאמר (ד) ועשית הישר והטוב פשיטא שמו
ליה לבעל חוב ואזל איהו ושמה לבעל חוב ידיה אמרינן ליה לא עדיף
את מגברא דאתית מיניה (ה) ובנה (ו) אורתא ויהבה במתנה ודאי הני מעיקרא
אדעתא דארעא נחות ולא אדעתא דזווי נחות כשמו לה לאשה ואינסיבא
או שמו מינה דאשה ואינסיבא ומתה (ז) בעל בנכסי אשתו לוקח הוי
לא מיהדר ולא מהדרין ליה (ח) דאמר רבי יוסי בר חנינא בארשא התקינו
האשה שמכרה בנכסי מלוה בחיי בעלה ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות
אנביה

לענמה להיות נכסי מלוה הקרן שלה והבעל אוכל פירות: **צעל**. בנכסי מלוה של אשתו: **לוקח**
לא מיהדר היכא דשמו לה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה כדאמרין וצנה אדעתא דלרעא
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו מינה ואינסיבא ומתה וירשה צעלה וצא להחזיר החוב ולטול הקרקע לא מני למימר יורשה
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש: **האשה שמכרה בנכסי מלוה**. להיות הצעל אוכל פירות בחייה וגוף הקרקע יהיה ללוקח לנשתנות
ומתה: **צעל מוציא**. גוף הקרקע מיד הלוקחות והכי מוקי לה צפרק האשה כמחזיקה (דף עח): **תקנה** ארשא בגופה של קרקע
לאחר מיתה. אלמא כלוקח שוויה רבנן וז"ל אני לקחתי ראשון דאי כשאר יורש שוויה רבנן יורש שמכר אביו נכסיו בחייו אין לו יורשה
בין: **בארשא** הפקינו. כשהיתה כשהיה צאשא שגלמה וישבה שם סנהדרי גדולה כדאמרין ב"ר"ה (דף לא). גצי עשרה מסעות:

איסא לרזב הונא. שהשומר המשלם דמים נשבע שאינה צרשמו
אמאי חיישין לשמא יוציא הא אשתבע: **שיש עדים** שנשרפה.

דהשתא לא אשבעיניהו שהרי הביא עדים: **טרה ומייסי** לה. מחזר
ושאל אחר הנכנסים צדימו וימלא הגנב: **וזה נשבע**. הלוה

שהשנועה עליו נשבע כמה שזה:
מלוה נשבע חסילה. שאינה צרשמו:
ישא דסיפא. הויה תיובתא לרז

הונא ישא תביעת מלוה סיפא תביעת
לוה ישא דסיפא דקמני פטור
תביעת לוה: **אגילוגל שנועה**. דטענה
שאין זה שנועה עם טענה שיש
זה שנועה מנגלגלן עליו שנועה
לישבע על שמיהן ואגילוגל שנועה
לדוריתתא היא צקדושין (דף קס):
הא במאמינו. הא דקמני פטור
במאמינו לוה למלוה שאינה צרשמו:
לא קים ליה בגייה. מימר אמר לוה
לא קים למלוה בגייה דמשכון ללא
נמן דעמו עליו לדעת דמיו: **מאי שנא**
כו'. דנקט מנא למלמיה בזה שזה
נאמן על זה זה אינו נאמן על זה:
לוה מקיים במלוה. מקרא לוה תומת
ישרים נתנם אלל לא שאלם נאמן
וישר הוא לא היו מעשרין אותו מן
השמים שנאמר תומת ישרים נתנם:
כיפי. נומיס: **ואייקור**. יתר על
הדמים שפרע לבעלים: **הוה יסיבנא**.
כשדן דין זה: **ופרקין המפקיד** הוה.
וצפרק לו היינו עוסקין: **ואמרי** ליה
שילם ולא רצה לישבע. קמני מתני'
דקמי כפילא והאי נמי שילם וליקני
רווחא דלייקור: **דשומא** דדר. נכסי
לוה ששמו ב"ד צעל חוב חורין אליו
אם נותן מעות צעל חוב כי הכא
דהדר אפדנא למרה: **דשומא בטעות**
הוה. דסבור היה שאצדו הנומים
והרי לא אצדו: **דא** הווי **כיפי**
מעיקרא. שהרי בתחילת השומא
היו הנומים ידיו ולא היה יודע
דאליו היה יודע שכן לא שמו לו
הערקלין אצל שומא שצ"ד שמין על
שאין לו מעות והוא חייב לו הרי הוא
כמכר גמור ואינה חוזרת: **אמרין**.
לצעל חוב שני: **לא עדיפא**. מצעל
חוב ראשון שצחא מכחו שזה הוא
מחזירה וטול מעותיו משום ועשית
הישר והטוב אף אתה קבל מעותין
מבעלים הראשונים משום ועשית
הישר והטוב: **וצנה אורתא** כו'.

צעל חוב ששמו לו קרקע ומכרה או
שנתנה או הוריש: **הני**. אחרונים
או לוקח או יורש או מקבל מתנה:
אדעתא דלרעא נחות. שהיא קרקע
שלהם ולא שיקבלו מעות דאליו צעל
חוב אית ציה משום ועשית הישר
והטוב דאמרין לא היה כך עליו אלל
מעות והרי הן כך אצל אלו קרקע
קנו: **ואינסיבא**. אפילו לא שמאנת
לצעלה כמחזיקה להיות נכסי אלו
בזול שהן קנויין לצעל אלל עיכבת
הוי. דין לוקח נתנו צו חכמים הלכך
נחות: **ולא מהדרין** ליה. היכא דשמו
אני דכלוקח שויה רבנן ולא כיורש:
האשה שמכרה בנכסי מלוה. להיות הצעל
אוכל פירות בחייה וגוף הקרקע יהיה
ללוקח לנשתנות ומתה: **בארשא** התקינו
האשה שמכרה נכסי מלוה בחיי בעלה
ומתה הבעל מוציא מיד הלוקחות.
מוציא מיד הלוקחות.

- (א) נראה דל"ל רבנא
(ב) [שנועות מג: ע"ע]
(ג) [ב"ק נח: א:] (ד) [לוקח
מכא:] (ה) [לעל נח: א:] (ו) [ב"ב
קטז: א:] (ז) [לוקח לו: מחזיק
נ: עמ: ב"ק פס: ב"ב ג
קטז: א:] (ח) גרי שריא לרז
הונא,

הגהות הב"ח

- (א) ג' אמר רבא אמר
רב יוסף שיש עדים
מלוה הל' טו סמנ
כפיא אמר: (ג) שם אב
אורתא: (ד) תוס' ד"ה
וצנה ור' לא מהדר בנמא
מה מכר:

מוסף רש"י

שומא. ששמו ב"ד צעל
חוב קרקע מלוה. הדר.
אלל מעות לו
עד שנה (דע"ר ע"ה).
האשה שמכרה בנכסי
מלוה בחיי בעלה. קרן
(מחזיקות ג) שאל ימות
צעלה חוב צהן ואל
ממות היא וירשה צעל
יפסדי, וכפסי מלוג הן
נכסים שפלו לה ממת
איהא או שהנכסים קרקעות
שאל נישמו כמחזיקה,
ולא קיבל צעל עליו
אחריות, ואוכל פירותיהן
בחייה כמקנה חכמים מתת
פיקוקא, ולזה מוקי מלוג,
שמוגל ומתסקן צעל, שאוכל
פירות מלוגה הראש
(ושב"ס ב"ב קטז). ומתה.
וצעל יורש אותה דבר
חורק (קטז נ"ג). והכל
מוציא מיד הלוקחות.
דשויה רבנן לוקח הוא
לוקח ראשון (תנחומין
ג) דלע"ז דעלמא קיין
פירות לאו קיין הגוף
דמי, צעל בנכסי הגוף
אלמנה רבנן לשעזריה
משום איהא וחי לוקח
לראשון (ב"ב פח) ומיחי
לזה איהא מירת האשה,
שאל ימות צעלה בחייה
יעלם הלוקח (ושב"ס ב"ב
ג).

רבינו חננאל

וקשיא לן וכי תקנתא
לרשיעי עבדינן אלא שמא
יבצע הלוה וירציה המלוה
את הפקדון ונמצאת
שבעת הלוה שיצאה
לבטלה. ואמרי' אם איתא
לדרב הונא כיון שנשבע
המלוה שאינה ברשותו
אינו יכול להוציא הפקדון
שכבר נשבע שאינו
ברשותו (א) והלא נשבע
כמה היה שוה ונתתי
הכי קתני מי נשבע תחלה
מי שהפקדון אצלו שאם
ישבע הלוה תחלה חיישין
שלא יוציא המלוה
את המשכון ונמצאת
שבעה זו לבטלה. ושרא
השומעיה פשוטה היא.
ההוא דאפקיד כיפי גביה
חבריה ואמר לא ידענא
היכא אנחתיהו אמר ר'

- (א) נראה דקמא כון וז"ל
ופריך רב אשי דאן נשבע
שאלו צרשמו והלא נשבע
כמה היה שוה וכו'.